

DOLNOŚLĄSKIE

BIURO PROJEKTOWO-TECHNOLOGICZNE
PRZEMYSŁU ROLNEGO I ORGANIZACJI
PRZEDSIĘBIORSTW ROLNYCH „BIPROZET”

00-041 WARSZAWA UL. JASNA 14/16

PRACOWNIA

: Rolna we Wrocławiu, ul. Szlarska 4

OPRACOWANIE

: Ewidencja założeń ogrodowo-parkowych

Gmina: Sulików

MIJSCOWOŚĆ

: Studniska Dolne

WOJEWÓDZTWO: Jelenia Góra

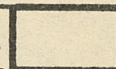
ZLECENIODAWCA

: Urząd Wojewódzki Wydział Kultury i Sztuki
w Jeleniej Górze

NR UMOWY: 41/18a/PR/24/01

BRANŻA:

NR EGZ.

WZ.Graf. Z-d 1 zam. 450/78/1 B6 50.000

3313

Drims 3313 dyp

~~BIBLIOTEKA~~
~~Zarząd Kultury i Sztuki w Warszawie~~
~~Muzeum Narodowe w Warszawie~~

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 3313

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park: ogrod, aleja, zielen towarzysząca Rodzaj parku/ogrodu: klasztorny, zamkowy, pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: XVIII, XIX, XX w Forma stylowa: PARK SWOOGODNY; OGRODY Wielkość: 6,5	Nazwa: STUJNISKA DOLNE Adres: Gm. ZGORZELEC Województwo: JELENIOGÓRSKIE Użytkownicy: PGR W JULIKOWIE 2-D. POLN. STU
--	--

K R Y T E R I A		0	1	2	3	4
		zły	mierny	db	b. db	
A	I. Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego					
	1. Osie i ciągi kompozycji (relacja z architekturą)		+			
	2. Układ dróg		+			
	3. Stopień przetrwania starodrzewia			+		
	4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu		+			
	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury	+				
	II. Wartość układu przestrzennego					
	1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych		+			
	2. Wartość historyczna układu (dawność)		+			
	3. Wartość obiektów architektury	+				
	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju			+		
	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+			
	III. Wartości tradycji historycznej (w sensie potencjonalnych walorów turystycznych)					
	1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+				
	Wartości zabytkowe ogółem			10		
B	I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów			+		
	2. Drzewa o charakterze pomników przyrody			+		
	3. Intensywność zadrzewienia		+			
	4. Stan zdrowotny drzewostanu		+			
	5. Znaczenie ekologiczne		+			
	Wartości przyrodnicze ogółem			7		
Ogólna ocena obiektu				17		

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych — podać na odwrocie karty!

Zakł. Graf. „Tamka”. Zam. 0102-1500/82. Nakł. 10 000 egz.

- Melioracja wodna odcisnienie ujęć melioracyjnych
- Zlikwidowanie przepływu wody

BIURO PROJEKTOWO-TECHNOLOGICZNE
PRZEMYSŁU ROLNEGO I ORGANIZACJI
PRZEDSIĘBIORSTW ROLNYCH „BIPROZET”

CENTRALA 00-041 WARSZAWA UL. JASNA 14/16
TELEFON 27-05-01 • TELEX 81-25-26

PRACOWNIA — ODDZIAŁ : Wrocław

PRACOWNIA : Rolna

OPRACOWANIE : Ewidencja założeń ogrodowo-parkowych

Gmina: Sulików

MIEJSCOWOŚĆ : Studniska Dolne WOJEWÓDZTWO: Jelenia Góra

ZLECENIODAWCA : Urząd Wojewódzki Wydział Kultury i Sztuki
Jelenia Góra

NUMER UMOWY 41/18a/PR/24/81

CECHA PROJEKTU:
Biuro Studiów i Projektów Rozwoju Rolnictwa
„BIPROZET” w Warszawie
Oddział we Wrocławiu
Pracownia Rolna ul. Laciarska 4
50-104 Wrocław — tel. 389-69

FUNKCJA	IMIĘ I NAZWISKO	DATA	PODPIS
Kier. Zespołu	mgr inż. Henryk Ciesielski	XII.81	<i>Humell</i>
St.proj.	Hanna Wrabec	"	<i>Hanna Wrabec</i>
Konsultant	mgr Krzysztof Eysymontt	"	<i>Eysymontt</i>
St.asystent	Stanisław Prączyński	"	<i>Prączyński</i>
Asystent	Jadwiga Tylińska	"	<i>Tylińska</i>

Kier. Pracowni inż. Stanisław Kleczewski

KIEROWNIK
Pracowni Rolnej
Kleczewski
inż. Stanisław Kleczewski

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTEKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 3313

BIBLIOTEKA
Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Parku-Ogrod.
ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 25-67-78

METRYCZKA PARKU — OGRODU

1	Adres: miejscowość (dzielnica, ulica, nr posesji) <div style="text-align: center; font-weight: bold;">Studniska Dolne</div>	gmina <div style="text-align: center; font-weight: bold;">Zgorzelec</div>	województwo <div style="text-align: center; font-weight: bold;">jeleniogórskie</div>
2	Nazwa parku: aktualna:	dawna:	
3	Rodzaj parku i stan jego zachowania: <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> I. Formowana aleja lipowa, ogród warzywny. III. Uzupełniania gatunkami aklimatyzowanymi. </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> II. Park. </div>		
4	Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń: I. Schyłek XVIII w. II. Połowa XIX w. III. Początek XX w.		Autor:
5	Powierzchnia parku: Ogółem ha <div style="text-align: center; font-weight: bold;">6,5</div>	w tym wód w ha <div style="text-align: center; font-weight: bold;">0,08</div>	Istniejące budynki: 1. O wartościach zabytkowych <div style="text-align: center; font-weight: bold;">Zabudowa folwarczna</div>
6	Nr i data rejestru parku — ogrodu	6a. Opinia Komisji Konserwatorskiej	2. Inne: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">Domek ogrodnika</div>
7	Użytkownicy obiektu: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">Państwowe Gospodarstwo Rolne w Sulikowie z/s w Koźminie Zakład Rolny Studniska.</div>		
8	Istniejące dokumentacje (data i autor): <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>	1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>	2. Inwentaryzacja zieleni: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>
	3. Studium historyczne: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>	4. Założenia techniczno-ekonomiczne: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>	5. Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>
9	Przeprowadzone remonty:	Budynków <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>	Parku <div style="text-align: center; font-weight: bold;">brak</div>
Metrykę sporządził: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">H. Ciesielski</div> Data: <div style="text-align: center; font-weight: bold;">listopad 1981 r.</div>			

I. Krótka analiza historyczna.

Dobra ziemskie we wsi Studniska /niem. Schönbrunn/ należały od roku 1766 do rodziny von Schindel. Około połowy XIX wieku właścicielką wsi była Ida Augusta Ottonia von Schindel, I-voto von Haugt. Po śmierci swego pierwszego męża wyszła ona ponownie za mąż za Edlofa Johanna von Einem, który 31.8.1867 roku otrzymał tytuł szlachecki. W jej rękach pozostawał majątek prawdopodobnie jeszcze w pierwszych latach XX wieku. Gdy zmarła dobra odziedziczyła córka z pierwszego małżeństwa Margareta Finck von Finckenstein z domu von Haugt i jej mąż generał Karl Finck von Finckenstein, wzmiankowani od 1905 do 1917 roku. Po ich śmierci majątek przejął syn Karl-Otto Finck von Finckenstein, w rękach którego pozostał on do czasów II-giej wojny światowej.

W związku z całkowitym zniszczeniem po roku 1945 pałacu w Studniskach i wobec braku materiałów ikonograficznych dotyczących budowli, nie sposób dzisiaj ustalić jej wyglądu i czasu powstania. Wiadomo jednak, dzięki starej mapie wsi z końca XIX wieku, że był to budynek założony na planie wydłużonego prostokąta, wzniesiony w pewnym oddaleniu od folwarku. Na terenie założenia zachowała się natomiast XVIII-wieczna zabudowa gospodarcza skupiona wokół dziedzińca folwarcznego o nieregularnym kształcie.

Najstarszym elementem założenia dworskiego w Studniskach jest formowana aleja lipowa, biegnąca od południa poprzez folwark w kierunku pałacu, a usytuowana jak się zdaje na osi rezydencji. Najstarsze drzewa w aleji, liczące ok. 200 lat, wskazują, że czas jej zakładania przypada na schyłek XVIII wieku. Z tego też okresu pochodzą dwa okazale buki posadzone w pobliżu pałacu.

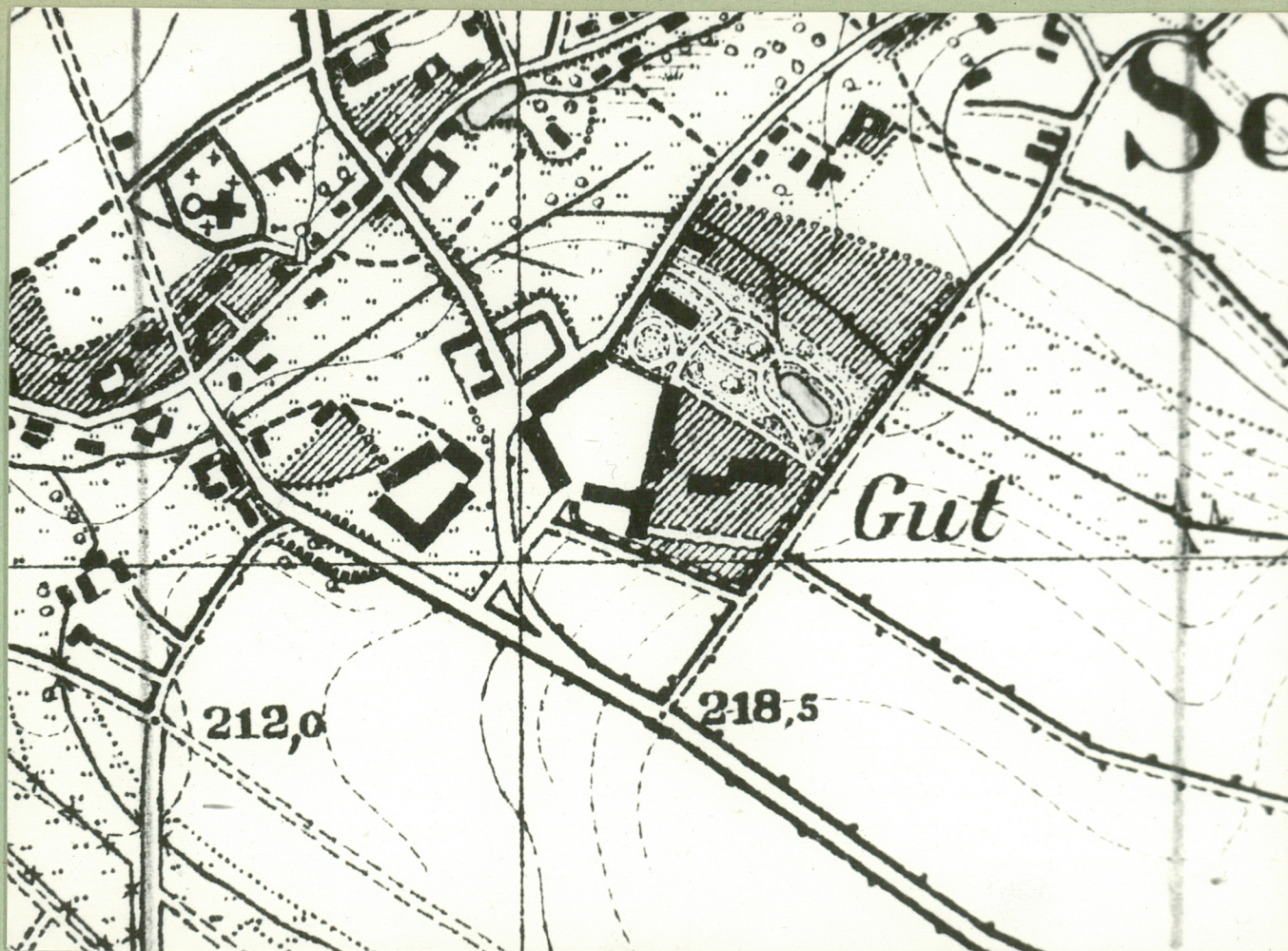
Ponadto wydaje się, że rozległy, bezdrzewny teren, stanowiący północny fragment obiektu, wykorzystywany był już w XVIII stuleciu pod uprawy gospodarcze /ogród warzywny, sad/. Należy dodać, że w XIX wieku ogród ten zamknięto po wschodniej i południowej stronie ceglanym murem. W części centralnej owego ogrodu, zachował się stary dom ogrodnika wraz ze szklarnią.

Nieistniejący obecnie pałac w Studniskach otoczony był niewielkim parkiem, oddzielonym w części przypałacowej od folwarku ceglanym murem. Park ten założony został na terenie dworskich łąk, przyczym wokół pałacu ukształtowano rozległą polanę, drzewostan parkowy natomiast skoncentrowano w części wschodniej obiektu. Najstarsze drzewa w parku dęby, buki liczące dzisiaj od 130 do 150 lat wskazują, że park założony został około połowy XIX wieku. Z tego też okresu pochodzi szpaler grabowy posadzony wzdłuż północnej granicy i oddzielający park od ogrodów gospodarczych. Zapewne w okresie zakładania parku, a może nieco później powstał stawek ozdobny o nieregularnej linii brzegowej, zlokalizowany we wschodniej partii parku. Jak pozwala stwierdzić mapa wsi z końca XIX wieku sieć dróg w parku przebiegała wówczas wzdłuż jego granic i wokół stawu. Przed pałacem założony był w owym czasie gazon o planie koła /por. mapę/.

Z początkiem XX wieku drzewostan parkowy wzbogacono o nowe nasadzenia, głównie iglaków /np. chojna kanadyjska, modrzew, cyprysik natkajski/.

B i b l i o g r a f i a

1. Passtorff M. - Schlesische Güter-Adressbuch.
Breslau 1876, 1905, 1917, 1922, 1930
2. Krane A. - Wappen und Handbuch in Schlesien landgesessenen Adels.
Görlitz 1901-1904, s.28.

Fotokopia planu wsi Studniska Dolne z 1888 roku.

II. Charakterystyka stanu istniejącego.

1. Układ przestrzenny.

Założenie parkowo-dworskie w Studniskach Dolnych znajduje się w południowo-zachodniej części wsi i graniczy od południowego wschodu, wschodu i południa z polami uprawnymi, a od zachodu z zabudową wsi i łąkami, od północy przylega do parku nieużytek - dawny ogród, sad.

Południowo-zachodnią część założenia zajmuje zabudowa gospodarcza. Przez środek dziedzińca folwarcznego od bramy wjazdowej prowadzi formowana aleja lipowa wiodąca do nieistniejącego już pałacu. Południowo-wschodni fragment założenia zajmują ogrody warzywne ogrodzone kamiennym murem, na terenie tych ogrodów znajduje się dom ogrodnika oraz ruiny dawnych szklarni. Północną i północno-wschodnią część założenia zajmuje polana parkowa, staw oraz drzewostan parkowy. Granicę założenia tej części parku są regularne rzędowe nasadzenia grabowe. Na polanie parkowej znajduje się boisko do siatkówki. Część polany parkowej w pobliżu rowów jest zabagniona w wyniku uszkodzenia systemu odpływowego oraz zdewastowanie terenu przez przechodzące bydło. Droga w południowej części parku użytkowana jest jako przegon dla bydła z obór na pastwiska przylegające do wschodniej granicy obiektu.

2. Skrócona inwentaryzacja szaty roślinnej.

Układ przestrzenny ~~przez~~ uformowany przez szatę drzewiastą zachował się zasadniczo w stanie niezmienionym. Pewne wypady /stare pnie/ są widoczne we wschodnim fragmencie założenia. Starodrzew na terenie obiektu występuje w formie pojedynczych, szpalerowych, alejowych i grupowych nasadzeń.

Formowane, ogławiane lipy występują w alei łączącej wjazd na folwark z nieistniejącym parkiem. Pod okapem drzewostanu występuje dosyć zwarta warstwa podszytowa i podrostowa odpowiadająca składowi gatunkowemu górnego piętra. Drzewostan jest zróżnicowany gatunkowo.

Do drzew wyróżniających się i pomnikowych zaliczyć należy:

- dwa buki pospolite z których jeden proponuje się uznać za pomnik przyrody o średnicy pnia 1,3 m, rozpiętości korony 15 m i wysokości 24 m, drugi buk ma średnicę 0,9 m,
- aklimatyzowane gatunki drzew iglastych takich jak cyprysik nutkajski, jedlicę Douglasa i choinę kanadyjską o średnicach pni od 0,3 - 0,5 m,
- trzy dęby szypułkowe o średnicach pni 1,2, 1,3 m i 0,9 m rosnące we wschodniej części założenia,

Stan zdrowotny istniejącego drzewostanu jest dobry, nie stwierdzone widocznych objawów obumierania i usychania drzew. Średnice pozostałych drzew w starodrzewiu parkowym mieszczą się w granicach od 0,4 - 0,8 m.

Poniżej podaje się wykaz drzew i krzewów w nomenklaturze łacińsko-polskiej z podaniem ilości drzew wyróżniających się i rosnących pojedynczo w sztukach.

Iglaste

1. Chamaecyparis nootkatensis	- cyprysik nutkajski	1 sztuk
2. Larix decidua	- modrzew europejski	3 "
3. Pseudotsuga taxifolia v. viridis	- jedlica Douglasa odm. zielona	1 "
4. Tsuga canadensis	- choina kanadyjska	1 "
5. Picea pungens "Glauca"	- świerk kłujący odm. sina	3 "

Liściaste

6. <i>Acer pseudoplatanus</i>	- klon jawor	2 szt.
7. <i>Aesculus hippocastanum</i>	- kasztanowiec biały	16 "
8. <i>Carpinus betulus</i>	- grab pospolity	20 "
9. <i>Fagus sylvatica</i>	- buk pospolity	10 "
10. <i>Fraxinus excelsior</i>	- jesion wyniosły	1 "
11. <i>Quercus robur</i>	- dąb szypułkowy	8 "
12. <i>Quercus rubra</i>	- dąb czerwony	1 "
13. <i>Populus alba</i>	- topola biała	1 "
14. <i>Sambucus nigra</i>	- bez czarny	
15. <i>Tilia cordata</i>	- lipa drobnolistna	22 "
16. <i>Ulmus glabra</i>	- wiąz górski	2 "

Drzewostan parkowy wymaga przeprowadzenia cięć pielęgnacyjnych polegających na usunięciu podszytu. Pokrywa parku pod okapem drzewostanu jest zdziczała porośnięta pokrzywą i turzycą, na polanie parkowej występuje darń łąkowa w niektórych miejscach również zdziczała. Podłoże siedliska tworzą gleby brunatne wytworzone z utworów lessowatych świeżych i wilgotnych.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

Założenie dworskie zmniejszyło swój obszar o teren nieużytku przyległego od północy do parku. Teren ten w przeszłości użytkowany był prawdopodobnie jako sad lub ogrody warzywne. W pozostałej części, założenie pozostało w dawnych granicach. Likwidacji uległ pałac, w ruinie znajdują się dawne szklarnie na terenie istniejącego do dziś ogrodu warzywnego. Budynki folwarczne zachowały swą dawną architekturę i użytkowane są zgodnie ze swoim przeznaczeniem do produkcji rolniczej.

Starodrzew parkowy zachował się w dawnym układzie, znacznemu rozrośnięciu uległa warstwa podrostowa i podszytowa zakłócając w znacznym stopniu przestrzeń parkową. Pokrywa parku została w znacznym stopniu zdewastowana przez przechodzące bydło.

4. Rola obiektu w krajobrazie.

Niewielkie założenie parkowo-dworskie w Studniskach Dolnych jest niewątpliwie interesującym akcentem w krajobrazie okolicy sąsiadującej z dużą aglomeracją miejską Zgorzelca.

III. Wnioski dotyczące:

1. Granicy ochrony konserwatorskiej w zakresie:

a/ ochroną układu obejmuje się park, zabudowę folwarczną oraz teren ogrodów warzywnych ogrodzonych murem kamiennym.

2. Niezbędna jest likwidacja przegonu dla bydła, należy w sposób trwały odgrodzić teren parku od zabudowy folwarcznej.

3. Z zakresu niezbędnej renowacji należy:

- przeprowadzić regulację i oczyszczenie urządzeń melioracyjnych w parku w celu odwodnienia parku w jego części środkowej,
- oczyścić drzewostan parkowy z podszytu i podrostu,
- odmulić i pogłębić staw parkowy,
- uporządkować teren ogrodów warzywnych usuwając ruiny szklarni.

Celowym wydaje się zagospodarowanie parku ograniczając jego funkcję rekreacji biernej zachowując dawny układ założenia bez wprowadzania budynków kubaturowych.

1. Fragment dziedzińca folwarcznego.

2. Droga z bramą wjazdową na teren ogrodów warzywnych.

3. Aleja lipowa na dziedzińcu folwarcznym.

4. Pomnikowy buk pospolity.

5. Droga w zachodniej części parku.

6. Fragment polany parkowej.

PODSTAWOWE OZNACZENIA GRAFICZNE ELEMENTÓW PLANÓW DLA CELÓW EWIDENCJONOWANIA ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

	aktualna granica parku
	pierwotna granica parku
	budynki murowane
	budynki drewniane
	budynki murowane o wart. zabytkowych
	budynki drewniane o wart. zabytkowych
	miejsca, lub pozostałości budynków zabytkowych
	rzeźby parkowe
	ogrodzenie trwałe (z muru, kamienia, metalu na podmurówce i słupach bet. lub metalowych)
	ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych
	ogrodzenie nietrwałe
	bramy i furtki
	elementy architektury ogrodowej
	pnie po starych drzewach
	a) aktualne wejście do parku b) dawne wejście do parku
	baseny, fontanny
	rzeki, strumienie

	naturalny zbiornik wodny
	naturalny zbiornik wodny, zarosnięty szuwarami
	skarpy
	drogi dawne dobrze zachowane
	ślady dawnych dróg
	drogi założone współcześnie
	masyw starodrzewia
	szpalery, lub aleje
	pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste
	drzewa uznane za pomniki przyrody
	masyw drzewostanu młodego
	pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste
	skupiny krzewów
	żywopłoty
	powierzchnie trawiaste
	kwietniki
	osie kompozycji

	osie widokowe
	stanowisko i kier. wyk. zdjęcia fotograficz.
	granica ochrony zabytkowego założenia
	granica ochr. zewn. powiązań widokowych
	granica ochrony ekologicznej
$\frac{3}{16}$	gatunek / ilość szt.
$\frac{3}{0,9}$	gatunek / średnica pnia (m)
$\frac{3/6}{0,5}$	$\frac{\text{gatunek / ilość szt.}}{\text{średnica pnia (m)}}$
$\frac{3/150}{17/26}$	$\frac{\text{gatunek / } \varnothing \text{ pnia (m)}}{\varnothing \text{ korony (m) / wysokość (m)}}$

UWAGA: Ostatnie oznaczenie odnosi się do egz. drzew o cechach pomników przyrody.

STUDNISKA DOLNE

WYKAZ DRZEW I KRZEWÓW

1 CHAMAECYPARIS NOOTKATENSIS	- cyprysik nutkajski
2 LARIX DECIDUA	- modrzew europejski
3 PSEUDOTSUGA TAXIFOLIA V. VIRIDIS	- jedlica Douglasa odm. zielona
4 TSUGA CANADENSIS	- chojka kanadyjska
5 PICEA PUNGENS GLAUCA	- świerk kłujący odm. sina
6 ACER PSEUDOPLATANUS	- klon jawor
7 AESCULUS HIPPOCASTANUM	- kasztanowiec biały
8 CARPINUS BETULUS	- grab pospolity
9 FAGUS SILVATICA	- buk pospolity
10 FRAXINUS EXCELSIOR	- jesion wyniosły
11 QUERCUS ROBUR	- dąb szypułkowy
12 QUERCUS RUBRA	- dąb czerwony
13 POPULUS ALBA	- topola biała
14 SAMBUCUS NIGRA	- bez czarny
15 TILIA CORDATA	- lipa drobnolistna
16 ULMUS GLABRA	- wiąz górski

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
"ARTYKOWEGO KRAJOBRAZU"
ul. Szewalska 9, tel. 621 62 41 w. 244
Ww. 3513

EWIDENCJA PARKU W STUDNISKACH DOLNYCH	
gm. Sulików,	woj. jeleniogórskie
SKALA 1:1000	POW. ok. 6,5 ha
wykonat. mgr inż. H. Ciesielski	XI 1981
kreslita. Jadwiga Tyłipska	rys. 1(1)